

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1527

VD16 C 4208

In sanctae eucharistiae p[er]ceptione: sacr[um] Chri[sti] corpus, & me[n]tes humanas & corpora spiritualiter uegetare, p[er] suae uirtutis in illa transsusione[m]. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

DE SACRAMENTO.

„ nus atq; sumptū est euanescit? Si uero Christi ca-
 „ ro, corpus sumētis subeat iā corpus erit cōiunctū
 „ corpori, & dimensionū fiet penetratio. Sin autem
 „ mox in animā auolat: oportebit animam co pori
 „ locū dare, & ipsius corporis fieri receptaculū. Cō
 „ sequens itidē fuerit, antea animam nō habuisse in
 „ habitatorē Christū: cum p̄ huiusmodi sumptionē,
 „ ut nouus hospes illuc adueniat. quare ipsa anima
 „ prius fuit impura & abominabilis: quod Christi
 „ præsētia fuerit destituta. Vnde reliquū est: omnes
 „ quantūlibet pios & religiosos, iudiciū sibi mādu-
 „ care, propter hanc impuritātē: reosq; fieri corpo-
 „ ris & sanguinis dñi. Quod si quis dixerit Christū
 „ fuisse præsētē mentibus piorū fidelium antequā
 „ sumerēt eucharistiā: consecrāneum erit, Christū
 „ ad seipsum accedere. At quō id congruet? Satius
 „ est igitur dicere, non corporaliter Christum aut
 „ sacramentaliter: sed spiritualiter tantum recipi in
 „ eucharistiā, & inde augmentum gratiæ ac uirtu-
 „ tum nobis dari. Hæc Oecolampadius. ¶ Respō-
 „ 2 sio. Omnes hos scrupos & inquisitiones absurdas,
 „ suggerit ancipiti menti incredulitas: agitansteme-
 „ raria perscrutatione, quomodo possunt hæc fieri,
 „ more Nicodemi principis Iudæorum. cum tamē
 „ ubi diuina pertractantur mysteria: non debet
 „ particula illa interrogatoria quomodo, ore no-
 „ stro proferri, ne testis uideatur & index nostræ
 „ hæsitacionis ac infidelitatis. Quemadmodum
 „ præclare admonet Cyrillus in libro quarto suo-
 „ rum commentariorum in Ioannem: capi: e deci-
 „ motertio, his uerbis. Sed nos magnū (q̄so) a pecca-
 „ tis aliorum profectum faciamus: & firmam fidē
 „ mysterijs adhibentes, nunquā in tā sublimibus re-
 „ bus illd̄ quomodo, aut cogitemus aut proferamus

Ioan. 3.

Cyrillus i
Ioannem,

Judaicū enim hoc uerbū est: & extremi supplicij
 causa. Ideo Nicodemus etiam cū diceret quō hęc
 fieri possunt? audiuit. Tu es magister in Israel: & Ioan. 3.
 hęc ignoras? Aliorum igitur (ut diximus) culpa
 perdocti, cum deus operatur: non quæramus quō,
 sed operis sui uiam atque scientiam illi soli conce-
 damus. Nam quemadmodū quibus nullus nouit quod
 nam secundum naturam deus sit: iustificatur ta-
 men per fidem, cū credit præmia illum redditurę
 quærentibus eum, sic etsi operę eius rationē igno-
 rat, cū tamen fide omnia illum posse non dubitet:
 nō contemnenda probitatis huius præmia conse-
 quetur. Ita profecto nos affici: p̄ propheta Esaiā
 dñs hortatur. Non enim sunt consilia mea (inquit) Esaiā. 55.
 sicut consilia uestra, nec sicut uia uestra, uia meæ
 sunt, dicit dñs. Sed sicut exaltatur cœlum a terra:
 sic exaltatæ sunt uia meæ a uis uestris, & cogita-
 tiones meæ acogitationibus uestris. Qui autē sapiē-
 tia & uirtute a deo excellit, quomodo non opera-
 bitur ita miraculose, ut operum suorum ratio mē-
 tem nostram effugiat? Nonne uides: quid sæpenu-
 mero mechanici faciunt? incredibilia uidentur no-
 bis nonnunquam enarrare, sed tamen quia similia
 ipsos fecisse uidimus: posse peragi ab ipsis facile
 credimus. Quomodo igitur summis cruciati-
 bus digni non etunt: qui rerum omnium opifi-
 cem deum ita contemnunt, ut quomodo, in suis o-
 peribus dicere audeant? quem totius sapientiæ
 largitorem esse non ignorant: quem omnia posse,
 scriptura nos docuit. Si uero tu o Iudæe, quomo-
 do etiam nunc clamas: hanc tuam imperitam ego
 Iaco. 1.
 quocq; secutus, libenter quō ex Aegypto exiui-
 Matth. 19.
 sti: rogabo. quomodo in serpentē Mosaica fuit uir-
 Marci. 10.
 ga cōuersa. quomodo lepra manus affecta: uno mo-
 Exod. 12.
 Exod. 4.

DE SACRAMENTO.

Num. 12.
Exod. 7.
Exod. 14.
Exod. 15.
Exod. 17.
Num. 6.
Iosue. 3.
Iosue. 6.

mento tempis: in pristinū statū restituta iterū fuit: in quō naturā sanguinis; aq̄ trāsierūt. quō patres tui p̄ media maria; ut p̄ aridā, effugerunt. quō p̄ lignū amaritudo aquarū in dulcedinē recidit. quō e lapide fontes aquarū affuebant quō sterit Iordanis. quō solo clamore, inexpugnabilis Hierico cecidit. Innumerabilia sunt, in quibus si quomodo quæris: uersam euertere scripturam necesse erit, propheta rumque doctrinam & ipsius Moysi scripta contemni. Quare credidisse Christo prius uos oportuit. & si quid arduum uidebatur, ab eo humiliter petere; quam uelut temulentos exclamare quomodo potest hic nobis carnem suam dare? Nonne uideatis, quia cum hæc dicatis: statim cum ista uoce arrogantia magna significatur? Hæc Cyrillus,

Ioan. 6.

¶ Quæ & in Oecolampadium recte hic dicuntur quoniam cum incredulis Iudæis in præsentī obiectiōne, omnium auribus in clamat. Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandū? & quomodo hic cibus in corpora manducantium aut in animas transire queat? Neque ab huiusmodi improbis interrogationibus ex sola incredulitate nascentibus, in tota hac ratiocinatione desistit: quoniam escam hanc de cælo datam æqui parat communibus corporum cibus. & quas in his comparit qualitates & condiciones; nititur & in illa supercælesti esca, simili ratione inuenire. immo quia easdem non inuenit: conatur ipsam Christi carnem, escam esse negare. Quæ in re propemodum confimilis est Arrianis: qui diuinam filij a patre generationem æquarunt & assimilarunt generationibus rerum corporalium. Et quoniam proprietates in his repperas non potuerunt æternæ illi generationi attribuere negarunt dei filium ex substan-

Arrianis
assimila
tur Oeco
lampadius

etia patris ante omnia secula esse genitum. Caeterum si attendantur ea quae in 12. huius libri cap. ex communi insignium doctorum sententia sunt adducta: omnium istarum interrogationum & obiectionum facilis deprehendetur solutio. Ex illis. n. perspicuum id habetur & exploratum: quod quoad species ipsae sacramentales in sua naturali dispositione subsistunt, sub qua nata foret conferuari forma substantialis panis, si adhuc adesset: tam diu sacramentum Christi corpus (quod ipsae substantiae panis sub iisdem speciebus successit) permanet & uere ad est sub illis etiam speciebus: siue ore adhuc continentur, siue in uentrem & stomachum descenderint. illicque aliquantisper remaneant incolumes.

At uero cum primum species illae sacramentales, permutatae fuerint a suo uaturali statu & condicione: sacramentum Christi corpus sub illis desinit subsistere, ut praedicto in loco diffusius est expressum. Proinde non est admittendum id quod primum proponit hic obiectans: ipsum. s. Christi corpus cum in eucharistia sumitur, in ipso limine palati & labijs sumentis euanescere, sed & in uentrem & stomachum manducantis demitti: & ibidem contineri, quoad manent illic species eucharistiae, superstitias. ¶ Non tamen idcirco tribuendum est aduersario: quod ipsa Christi caro in eucharistia, corpus nostrum alat, nisi alimonia quadam spirituali. qua etiam digne manducanti corpora uegetat & sanctificat: irrationalesque carnis cupiditates, iram, gula, libidinem reprimat & mitigat in illis. ut non prauealeat in nobis lex membrorum: neque dominetur & regnet peccatum in nostro mortali corpore. Vnde in orationibus ecclesiasticis saepe expostulat deuotus fidelium coetus: ut sacramenti eucharistiae

4
Ex 12. ca.
huius lib.

Roma, 6

T

DE SACRAMENTO

Orationes ec-
clesiasticæ
efficaciam
eucharisti-
in corpora
nostra, te-
stantes

perceptio in missæ mysterio facta, mentes nostras
corpq; sanctificet, uegetet & expurget. & cum
sanctificationem operata fuerit animar; consequen-
ter & in nostror; corpor; transeat auxilium, ada-
ptando ipsum & præparando ad immortalitatem;
in nouissimo die cum gloria & uita cœlesti perci-
piendam. Vt in hac oratione: post communionem
dñica nona post festum S. trinitatis, dici solita. Sit
nobis dñe reparatio mētis & corporis, cœleste my-
sterium: ut cuius exequimur actionem, sentiamus
effectum. Rursum & in hac collecta: q̄ secreto añ
præfationem dici assolet feria quarta quatuor tem-
por; mensis septēbris. Hæc hostia dñe quæsumus
emundet delicta nostra: & ad sacrificiū celebra-
ndum, subditor; tibi corpora mentesq; sanctificet.
Deniq; & in hac oratione supplicatoria: quæ do-
minica 17. post festum summæ trinitatis post cō-
munionem proferri consueuit in officio missæ.
Purifica domine quæsumus mētres nostras benignus
& renoua cœlestibus sacramentis: ut consequēter
& corpor; præfens pariter & futur; capiamus au-
xilium. Sed & hac de re in præsentī libro, cum sæ-
pius tum in 12. capite: factus etiam est sermo. qm̄
eandem materiam obiectādo aduersarius frequen-
ter & diuersis in locis inculcauit, in suo (quē oppu-
gnamus) libro. Idcirco necessarium fuit, & nos cre-
brius, ut occurreremus illi: eadem ferme repetere,
5 eandemq; recinere cantilenam. ¶ Cæter; ut ad re-
liqua in præsentī obiectione proposita suo ordine
diluenda progrediamur: non id recipiēdum admit-
timus, quod panis dicatur sacrosancta eucharistia,
quoniam more nutrimentī & panis corporalis nos
pascat & alat: sed quoniam alimoniam nobis sub-
ministret spiritualem, Et quamuis aliquanto tem-

pore manserit sacratissimum CHRISTI corpus sub speciebus Eucharistiae in columibus contentum, in corpore sumentis, ut stomacho: nō est ibi timentia dimensionum penetratio, aut receptatio eius in loco. Quoniam quoad ipsum domini nostri corpus sub speciebus est sacramentalibus in eucharistia: nullum simul cū illo est illic corpus, cum non sit ibidem amplius substantia panis: & quando per demutationem specierum sacramentalium a sua naturali dispositiōe: noua ibi producit substantia: illico desinit esse ibidem corpus Christi. Quomodo igitur contingere illic posset, aut fieri dimensionum penetratio? & quānam dabitur substantia: cuius dimensiones corpus Christi penetret in eucharistia? Huic accedit, q̄ penetratio dimensionum si fieri posset: in illis tantum accideret corporibus, quae secundum circumscriptionem essent in loco, & partes suas haberent partibus loci certo quodam ordine respondentes. Atqui sac̄ Christi corpus nequaquam eo modo in Eucharistia subsistit: sed citra circumscriptionem & suarū partium ad partes circumiacentis corporis ordinem ac habitudinem. qui sane modus superadmirabilis ē, nouusq; et singularis: non naturae legibus aut metis definitus, sed omnipotente dei uirtute. Quo igitur pacto possent sacrum Christi corpus in eucharistia & aliud quodpiā corpus, ut ipsius sumentis: se ad inuicem penetrare? cum unum omnino sit extra aliud: secundum suarum dimensionum rationem, cum etiam corpus dominicum in Eucharistia, nullum locum per circumscriptionem occupet neq; eo modo circumscriptiuo, in loco recipiatur nec subsistat. Ex quo protinus & id colligitur: q̄ neque sacrum Christi corpus, in anima sumentis

Dimensio
num pene
trationem
non esse in
corpore
christi sub
eucharistia
ponenda.

Corpus
Christi sub
euchar. nō
esse in lo-
co p̄ circū
scriptiōne

DE SACRAMENTO

ipsum tanquam in loco suo proprio suscipitur & quasi in corporali quodam domicilio aut tabernaculo, quo contineatur. Non est. n. anima rationalis: corpus: locus. Sed ipse dominici corporis uirtus & efficacia spiritualis, mentem subit & replet: cum eam inuenit paratum sibi debita diligentia hospitium.

6
1. Cor. 11.

¶ Necque ut in mentem rite sumentis eucharistiam, ueniat Christus hospes & habitator, oportet eam tunc sordidam esse & pollutam, cum illam spiritualiter ingreditur. Sic. n. nulla fuisset antefacta sui ipsius probatio: contra salutare B. Pauli documentum, & summam deceret aeterni regis maiestatem, quod sordido & peccatis squalente receptaretur domicilio. Sed id exoptulat religiosa pietas, ut quam paratam & mundam inuenit Christus, eucharistiam sumentis animam: ampliori gratiarum munere locupletet, & exuberantioribus ditet charismatibus. Perinde atque tæda aut facula ardens, illata cubiculo prius tædis illustrato: reddit illud lucidius & clari-

Quo Christus aduenit in animam in qua prius fuit per gratiam

rius. Necque propterea ociosus est Christi in animam aduentus per eucharistiam, aut ad seipsum ingredi dicendus est Christus: quod ante illic fuerit per gratiam. Nam prius infusæ gratiæ nouam superaddit & cumulatiorem gratiam in eadem anima: atque cum noua & ante non collata gratia, animam digne sumentis eucharistiam subit spiritualiter. Quare ratione collationis illius nouæ gratiæ: ipse Christus illuc aduenire dicitur, sicut & tæda, recens illata loco prius illuminato: illuc nouum dicitur lumen afferre. Quod autem mentem prius diuina illustratam gratia, Christus interdum etiam subire dicatur: ex hoc uerbo ipse probe colligitur. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & pater meus diliget eum: & ad eum uenimus & mansionem apud eum faciemus. Neque qui Chri-

Ioan. 14

non diligit uera & sincera charitate: ipsum habet in se manentem, iuxta illud B. Ioan. apostol. in sua I. epist. canoñ. uerbum: Deus charitas est, & qui manet in charitate, in deo manet, & deus in eo. Et tñ pollicetur se Christus ad directorem suum, cum patre uenturũ: & mansionem apud ipsum facturũ. In eam igitur mentem plarunq; uenit Christus: in qua prius fuit, sed uenit per gratiam subsequente, in illam: & in eadem prius fuit per gratiam præcedentem & ante collatam. Quemadmodũ in sacris lit. uiri sancti & apostolici, qui spiritum sanctum ante habuerunt animarũ suarũ hospitem & habitatorẽ: postea repleti spiritu sancto leguntur, per no uam in ipsos adueniẽtem diuini spiritus gratiam.

I. Ioan. 4

Luc. 1.

Actu. 2.

¶ Neq; homines: sacra eucharistia corporaliter nutriri, neq; mures sanctũ Christi corpus labefactare, cum species sacramentales erodunt, neq; uermes ex ipso Christi corpore in eucharistia ebullire. Cap. XIX.

T Riceima prima aduersarij obiectio. Compertũ id habetur experimẽto: hominem sumpta eucharistia, corporaliter ea nutriri. Quod certe fieri non potest: nisi substãtia corporis Christi (si ponatur ibi præsens) trãseat in naturã hois manducantis, morte alimenti cõmunis. aut ibidem ponatur esse solus panis frumentarius: qui uirtute caloris naturalis transmutetur in substãtiam corporis nutriti. Horũ aut primũ: penitus est absurdũ & impiũ, ponendum est igitur secundũ, in eucharistia. s. solam esse panis substãtiam sine præsentia corporis dominici; quæ cedat homini in usum